

Asia: VN/20569/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä lastensuojelulain muuttamiseksi.

Jälkihuollon ikärajan laskemisesta

Ikärajan laskeminen ei poista asiakkaana olevien nuorten tuen tarvetta, vaan ainoastaan siirtää heidän asiakkuuteensa muihin hyvinvointialueen palveluihin. Sosiaalityössä keskeisin työkalu on luottamuksellinen suhde asiakkaan ja työntekijän välillä ja sen vuoksi asiakkuuden siirtäminen ja työntekijän vaihtuminen on heikko kohta palvelussa. Asiakkuuden siirtyessä uuden luottamuksellisen suhteen luominen vie aikaa ja siksi hidastaa asiakkaan palvelun tarpeeseen vastaamista. On myös iso riski sille, että siirtoa tehdessä palveluiden ulkopuolelle tipahtaa sellaisia nuoria, joilla olisi palveluille suuri tarve.

Lastensuojelun jälkihuolto on tärkeä palvelu, koska lastensuojelun sijoituksessa olleet nuoret ovat muuta ikäluokkaa heikommassa asemassa ja suuremmissa riskissä syrjäytyä. Jälkihuollon tavoite on paitsi tukea näiden nuorten hyvinvointia tässä hetkessä, myös tukea heitä aikuistumisessa ja oman elämän rakentamisessa niin, että heillä ei olisi jatkuvaa tarvetta yhteiskunnan tuelle. Jälkihuolto ehkäisee ongelmien siirtymistä seuraavalle sukupolvelle ja tavoitteena on ehkäistä lastensuojeluasiakkuuden jatkumista ylisukupolisesti.

Yksi keskeinen ilmiö jälkihuollossa on nuorten yksinäisyys. Usein jälkihuollon työntekijät ovat ainoita turvallisia aikuisia nuoren elämässä. Tämä on korostunut erityisesti koronapandemian aikana ja sen jälkeen.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden puutteet näkyvät jälkihuollossa siinä, että nuoret tarvitsevat tukeamme enemmän. Asiakasnuorillamme on usein vaikeuksia päästä näiden palveluiden piiriin tai sitoutua niihin. Jälkihuollolla on tärkeä tehtävä nuorten motivoimisessa, kannustamisessa ja kannattelussa näihin palveluihin.

Kaikkien jälkihuollon asiakkaiden avun tarpeisiin ei päästä vastaamaan heti, kun he täyttävät 18 vuotta, koska moni haluaa ensin kokeilla omia siipiään. Tyypillistä on, että nämä nuoret ottavat yhteyttä jälkihuoltoon vuoden tai kahden kuluttua, jolloin työskentely päästään aloittamaan. Jos jälkihuollon ikärajaa lasketaan, se ei siis tarkoita, että kaikkien kohdalla työskenneltäisiin viisi vuotta. Tälläkään hetkellä jälkihuolto ei työskentele kaikkien asiakkaiden kanssa seitsemää vuotta, sillä jälkihuollon tavoite on tehdä itsensä tarpeettomaksi. Palvelu lopetetaan, kun nuori ei sitä enää tarvitse. Kuitenkin niiden kohdalla, joilla tuen tarvetta on, on tärkeää, että tukea voidaan tarjota pitkäjänteisesti.

Hallituksen esityksessä arviot kustannussäästöistä ovat epävarmoja. Esityksessä kerrotaan, että jälkihuollon kokonaiskustannuksista ei ole tietoa, eivätkä ikärajan nostosta seuranneet kustannukset ole olleet niin suuria, kuin alun perin arvioitiin. Niiden nuorten kohdalla, joilla on palvelutarvetta jälkihuollon jälkeen, ei kustannussäästöjä voi arvioida tulevan. Toisaalta esityksessä kerrotaan, että jälkihuollon asiakkaiden määrä THL:n arvion mukaan laskee, mitä lähemmäs 25 ikävuotta tullaan. Tämä kertoo siitä, että jälkihuolto toimii niin kuin pitääkin.

Siirtymäajasta

Haluamme kiinnittää huomiota myös siihen, että lakimuutokselle esitetty siirtymäaika on hyvin lyhyt. Se, että asiakkuudet tulisi olla siirrettyinä 30.6.2024 mennessä tarkoittaisi Länsi-Uudellamaalla pelkästään espoolaisten jälkihuollon asiakkaiden osalta sitä, että n. 200 nuoren asiat tulisi saada siirrettyä eteenpäin puolen vuoden aikana. Hallituksen esityksessä kerrottu THL:n karkea arvio, jonka mukaan muutos koskisi valtakunnallisesti vain n. 1200 nuorta (HE s. 6), kuulostaa siis alakanttiin arvioidulta. Asiakkuuksien siirtäminen vie resursseja asiakastyöstä ja aiheuttaa asiakkaalle haittaa.

Ehdotuksemme

Kun jälkihuollon ikärajaa nostettiin, olivat vuonna 1999 syntyneet ensimmäinen ikäluokka, joita muutos koski. He täyttävät 25 vuotta ensi vuonna. Meillä ei ole tietoa, kuinka pitkiksi jälkihuollon asiakkuudet tulevat muodostumaan ja millaisia palvelutarpeita heillä vielä on 25 vuotta täyttäessään. Tämän vuoksi ehdotamme, että näistä seikoista ryhdytään keräämään tietoa ja jälkihuollon ikärajaa tarkastellaan tämän tiedon valossa lastensuojelulain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Palojärvi Elina

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue - Lausunnosta on tehty viranhaltijapäätös, jonka on allekirjoittanut Lasten, nuorten ja perheiden palvelualuejohtaja Mari Ahlström.